

Högskolan i Halmstad
Sektionen för humaniora
C-uppsats
Författare: Sara Engström

Svårigheter i inläring av svenska som andraspråk

Handledare: Emilia Aldrin

HT 2011

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte	1
1.2 Disposition	1
2. Teori	3
2.1 Transfer	4
2.2 Behaviourism	5
2.3 Kontrastiv analys.....	5
2.4 Felanalys.....	6
3. Tidigare forskning	8
3.1 Påverkan av förstaspråket hos barn	8
3.2 Undvikande	8
3.3 Transfer vid läsförståelse.....	9
3.4 Skillnader mellan svenskars och finnars språkförståelse	9
4. Metod och material.....	10
4.1 Enkäter	10
4.2 Informanter	11
4.3 Språktest	12
5. Resultat.....	13
5.1 Enkätresultat	13
5.1.1 Svårigheter i svenskan.....	13
5.1.2 Första- och andraspråkspåverkan	15
5.2 Resultat från språktest	16
5.2.1 Spansktalarna	16
5.2.2 Tysktalarna	17
5.2.3 Kantonesisktalarna	18
6. Analys och diskussion	20
6.1 Analys av enkätsvar	20
6.2 Analys av språktest.....	22
6.3 Diskussion	23
6.4 Slutsatser	24
7. Sammanfattning	26
Referenslista	
Bilaga 1	
Bilaga 2	

Abstract

The purpose of this essay was to investigate whether speakers of different languages find different things difficult when learning Swedish. The results showed that the first language was not the only aspect that mattered when it comes to what difficulties the learners face. Also individual differences and the level the learner has reached in the language are important to consider. However, some differences between the groups investigated surfaced and this shows that the first language can in fact effect what difficulties the learners will encounter.

1. Inledning

Under en mycket lång tid har människor tagit för givet att en persons modersmål har en stor inverkan när man lär sig ett andra- eller tredjespråk. Man pratar om ”lätta” och ”svåra” språk och hur svårt det är beror på hur likt personens modersmål det är (Odlin 1997:1). Till exempel sägs svenskar ha lättare för att lära sig tyska än kinesiska eftersom tyska är ett germanskt språk precis som svenska. Men har modersmålet någon betydelse för vad i ett nytt språk man har svårt för, eller är vissa element i språk helt enkelt svåra för alla oavsett modersmål? Detta ska undersökas i denna uppsats.

Anledningen till att jag har valt detta ämne är att jag planerar att bli lärare i nybörjarsvenska i framtiden och därför kommer jag att ha nytta av att känna till svårigheter som elever kan ställas inför när de lär sig svenska. Om resultaten visar att olika elever kan stöta på olika svårigheter beroende på förstaspråket är det viktigt att känna till detta så att man kan anpassa undervisningen efter vilka förstaspråk eleverna har. Det kan även vara befogat att utföra en mer individuell studieplan inom exempelvis SFI (svenska för invandrare).

1.1 Syfte

I denna uppsats ämnar jag undersöka hur pass stor påverkan vårt förstaspråk, och eventuellt andraspråk, kan ha när vi lär oss ett tredje språk. Fokus kommer att ligga på grammatisk färdighet i skrift, då detta lätt kan undersökas i ett skriftligt språktest. Frågor jag söker svar på är följande:

- Vilka svårigheter stöter elever på när de försöker lära sig svenska?
- Har olika elever svårt för olika saker i svenskan?
- Kan dessa svårigheter kopplas till språkdrag i deras förstaspråk?

1.2 Disposition

Här följer uppsatsens disposition och delar: Kapitel 1 inleds med inledningen och sedan tas uppsatsens syfte upp. Kapitel 2 ägnas åt de teorier som jag har valt som bakgrund till

uppsatsen. Kapitlet inleds med en kort historisk genomgång av hur teorier och synpunkter har utvecklats genom åren och allmänna teorier som förekommer i andraspråksforskningen. Vidare går jag in lite närmare på teorierna transfer, behaviourism, kontrastiv analys och felanalys. I kapitel 3 tar jag upp tidigare forskning som har gjorts i ämnet. I kapitel 4 förklaras vilka metoder och vilket material som använts till uppsatsen och motivationen bakom valen. Resultaten från undersökningen redovisas i kapitel 5. I kapitel 6 följer jag upp resultatredovisningen med analys och diskussion om vilka slutsatser man kan dra utifrån resultaten. Slutligen i kapitel 7 sammanfattas hela uppsatsen kort.

2. Teori

Studier i andraspråksinlärning kom inte igång på allvar förrän i slutet av 1960-talet. Det var under den här tiden fyra frågor om språkinlärning dök upp: (Ellis 2003:15)

1. Vad lär man sig i ett andraspråk?
2. Hur lär man sig ett andraspråk?
3. Vad finns det för skillnader mellan hur olika individer lär sig ett andraspråk?
4. Vilka effekter har undervisning i andraspråksinlärning?

Första frågan försökte man besvara under 60- och 70-talet. Man hade lagt märke till att inlärare ofta hade svårt att producera korrekta meningar på andraspråket och man ville ta reda på vad detta beror på. Man började då titta på hur det producerade språket såg ut och försökte beskriva det efter de regler man kunde upptäcka. (Ellis 2003:16)

Att bara försöka beskriva språket räckte dock inte. Därför ville man också ta reda på hur man lär sig ett andraspråk. Denna fråga resulterade i två nya frågor: Hur stor inverkan har externa faktorer i andraspråksinlärning och hur stor inverkan har interna faktorer? Med externa faktorer menade man den sociala situation i vilken inlärning sker och denna forskning liknade mycket den sociolingvistiska forskningen. Med interna faktorer menade man den tankeprocess som inläraren använder sig av för att tillägna sig ny kunskap. Man undersökte till exempel vilken roll tidigare kunskap så som modersmål eller språkinlärningserfarenhet spelar vid andraspråksinlärning. För att få en fullständig beskrivning av andraspråksinlärning bör man ta hänsyn till både externa och interna faktorer och sambandet mellan dessa. (Ellis 2003:16)

Till skillnad från fråga ett och två där man fokuserar på inlärningsprocesser fokuserar fråga tre på inläraren som individ. Mycket forskning har fokuserat på inlärning som en universell process som är lika överallt, men det finns även forskning som har uppmärksammat de enorma skillnader som finns mellan hur olika personer lär sig språk. Denna forskningsgren försöker ta reda på vilka faktorer som bidrar till dessa skillnader. (Ellis 2003:17)

Många tidigare forskare inom andraspråksinlärning menade att den mest effektiva inlärningen är den som är mest naturlig och mest lik hur barn lär sig sitt förstaspråk. De ansåg därför att lärare inte borde påverka inlärningen på något sätt, utan försöka hålla sig utanför. Senare uppkom dock intresset för vilken effekt undervisning har på andraspråksinlärning.

Däriigenom ville man undersöka hur man bäst kunde effektivisera språkundervisningen i klassrummen. (Ellis 2003:17)

2.1 Transfer

När vi lär oss ett nytt språk försöker vi hela tiden använda oss av tidigare kunskap om språk för att underlätta processen så mycket som möjligt (Ringbom 1986:150). Det är denna överföring av gammal kunskap om språk till ett nytt språk som kallas *transfer* (Linnarud 1993:47). Andra varianter av denna term förekommer också. Sharwood Smith och Kellerman (1986:1) föreslog den bredare och mer neutrala termen *Cross-linguistic influence* där bland andra *transfer*, *interferens* och *undvikande* ingår. Undvikande innebär att man under inlärningsperioden använder alternativa former för ord för att undvika sådana man inte behärskar istället för att lära sig att använda dessa former på korrekt sätt (Odlin 1997:37). Vad interferens innebär tas upp i nästa stycke. Transfer är dock den benämning som har störst spridning bland forskare i andraspråksinläring och därför väljer jag att använda den i denna uppsats. Med transfer menar jag således all överföring från första- och andraspråk till ett tredjespråk.

Man brukar dela in transfer i *positiv* och *negativ* transfer. Positiv transfer uppstår när ett överfört språkdrag stämmer överens med dess nya sammanhang, och negativ transfer innebär att överföring skett på ett felaktigt sätt. Det är denna negativa transfer som brukar kallas för *interferens*. (Linnarud 1993:47) Många forskare har fokuserat på just negativ transfer som orsak till att fel uppstår i det nytillägnade språket (mer om detta i avsnitt 2.3 nedan), men det är också viktigt att beakta positiv transfer i språkinläring. Framförallt vid inläring av ord och grammatik har man stor nytta av tidigare kunskap om språken är lika. (Ringbom 1987:58–60) Många anser till exempel att kunskaper i latin underlättar inläringen av närbesläktade språk så som spanska och franska (Odlin 1997:1).

Språkpåverkan kan delas in i två kategorier: *borrowing transfer* och *substratum transfer*. Borrowing transfer innebär att modersmålet påverkas av ett inläringsspråk och ofta är det då ordförråd som påverkas. Substratum transfer innebär det motsatta förhållandet när inläringsspråket påverkas av modersmålet och är också den mest undersökta formen av transfer. (Odlin 1997:12) Det är den formen av transfer som undersöks i denna uppsats.

2.2 Behaviourism

Enligt behaviourism-teorin sker språkinlärning på samma sätt som all annan inlärning. Ständigt upprepat beteende resulterar i att *vanor* uppstår hos människan. Inlärning av någon form ses som ett skapande av vanor, då inlärning innebär en upprepande process. (Mitchell & Myles 1998:23) Vid språkinlärning kan detta syfta på inlärandet av vokabulär i ett nytt språk. När man lär sig ett förstaspråk är det enkelt att skapa vanor efter de regler som existerar i förstaspråket. Att lära sig ett nytt språk efter det innebär däremot problem. Vi har redan vanor från förstaspråket. Att lära sig det nya språket innebär då att vi måste komma ur dessa gamla vanor och ersätta dem med nya som är anpassade efter det nya inlärningsspråket. De gamla vanorna kan dock fortsätta att påverka skapandet av de nya vanorna, antingen genom att hjälpa till vid processen eller genom att förhindra. Om strukturerna i förstaspråket och andraspråket är lika kommer inlärningen att bli enkel, om strukturerna är olika kommer inlärningen att bli svår. (Mitchell & Myles 1998:24)

Som ett exempel på detta kan man jämföra den svenska meningen *Jag är tolv år gammal* med den spanska motsvarigheten *Tengo doce años* ('Jag tolv år') och den tyska motsvarigheten *Ich bin zwölf Jahre alt* ('Jag är tolv år gammal'). Enligt behaviourism-teorin borde den tyska strukturen vara enklare att lära sig medan den spanska borde vara svårare att lära sig och det har också visats i undervisning. Av denna anledning ansåg man att för att lära sig ett nytt språk bör man upprepa samma strukturer gång på gång samt fokusera på strukturer man anser vara svåra. (Mitchell & Myles 1998:24)

Denna teori har kritiserats av bland andra Chomsky av flera anledningar. Han ansåg bland annat att barn inte bara lär sig att upprepa lösryckta meningar utan även skapar nya meningar efter de regler de har lärt sig. Felaktiga yttranden där oregelbundna former har ersatts av regelbundna former vittnar om detta. Dessutom rättas ofta inte barn när de har använt en felaktig form så länge innehållet stämmer. (Mitchell & Myles 1998:25–26)

2.3 Kontrastiv analys

Behoven av att kunna förutse svårigheter i ett andraspråk för att kunna underlätta språkundervisningen ledde till att *kontrastiv analys* (contrastive analysis) (Mitchell & Myles

1998:24-25) framarbetades av bland andra Charles Fries och Robert Lado (Odlin 1997:15–16). Lado skriver i sin bok *Linguistics across cultures* (1971:2):

We assume that the student who comes in contact with a foreign language will find some features of it quite easy and others extremely difficult. Those elements that are similar to his native language will be simple for him, and those elements that are different will be difficult. The teacher who has made a comparison of the foreign language with the native language of the students will know better what the real learning problems are and can better provide for teaching them.

Lado menade alltså att genom att göra en jämförelse mellan förstaspråk och inlärningspråk kan man som lärare förutse svårigheter för eleverna i det nya språket. Kontrastiv analys-teorin utgick ifrån att fel uppstod på grund av interferens från förstaspråket (Ellis 2003:47).

Kontrastiv analys-teorin har dock kritiserats mycket då resultat från undersökningar har visat en annan verklighet. Inlärningssvårigheter beror inte alltid på skillnader mellan förstaspråk och inlärningspråk och svårigheter som uppstår går inte alltid att förutse med kontrastiv analys. (Odlin 1997:17)

2.4 Felanalys

Den kontrastiva analysens brister ledde till att en ny teori framarbetades: *felanalys* (error analysis). Eftersom inte alla språkfel beror på förstaspråket och inte går att förutse genom kontrastiv analys, började man undersöka vad felen beror på. Man blev mer intresserad av det egentliga språk som produceras av inlärare än en jämförelse mellan inlärningspråk och förstaspråk. Termen *interlanguage* används för att benämna det språk som produceras av inläraren. (Mitchell & Myles 1998:30–31)

Felanalys baseras på antagandet att fel gjorda i inlärningspråket indikerar svårigheter i det språket. Man kan därför se vad varje inlärare har svårt för beroende på vilka fel han eller hon gör i inlärningspråket. Svårigheter i ett språk genererar utan tvivel fel i det producerade språket hos en inlärare, men felanalys ger inte en tillräcklig bild av vad en inlärare kan och inte kan göra. (Ringbom 1987:69–70)

Det har dock riktats en del kritik mot felanalys. Man har ansett att felanalys inte ger en hel bild av vad inläraren kan och hur det producerade språket ser ut. (Ellis 2003:67–68) Dock anser Ringbom (1987:71) att all kritik kanske inte är befogad. Felanalys är ett bra första steg då man kan få en bättre förståelse för hur producerat tal kan se ut hos en inlärare, men för sig

själv kan den vara otillräcklig och kan behöva kompletteras med andra studier för att få hela bilden av hur andraspråksinlärning går till.

3. Tidigare forskning

I detta kapitel tas fyra tidigare undersökningar upp inom ämnet transfer. I undersökningarna testades förstaspråkspåverkan på ett andraspråk hos barn, undvikande av svåra språkformer hos barn samt skillnader mellan språkförståelsen hos svenskar och finnar som lär sig engelska.

3.1 Påverkan av förstaspråket hos barn

Dulay & Burts undersökning (1974:129) inom felanalys är mycket omtalad inom språkforskningen. De ville ta reda på hur stor del av feLEN en inlärare gör som beror på förstaspråket och hur stor del som beror på utvecklingsfel som alla barn gör vid tillägnandet av sitt förstaspråk som barn. De har undersökt syntaktiska fel i 179 barns yttranden på inlärningsspråket. Barnen är i åldern 5–8 år och har engelska som andraspråk. Totalt fann man 513 felaktiga yttranden hos barnen och av dessa valde man ut endast de fel som säkert var till följd av interferens eller utvecklingsfel. Resultaten visade att endast 4.7 procent av feLEN berodde på interferens från förstaspråket medan utvecklingsfeLEN stod för 87.1 procent.

Många har kritiserat denna undersökning då Dulay och Burt endast fokuserat på negativ transfer och inte tagit med positiv transfer. När de i sina studier jämför spanska och kinesiska barn som lär sig engelska fäster de inte avseende vid att de spanska barnen presterade bättre än de kinesiska barnen. Troligen har de spanska barnen större nytta av sitt förstaspråk än de kinesiska barnen, vilket tyder på positiv transfer. (Ringbom 1987:48) Andra forskare har dessutom fått andra resultat angående hur stor del av språkfelen hos som beror på förstaspråket. Resultaten har varierat mellan 3 procent och 51 procent, men vanligast är åsikten att cirka en tredjedel av språkfelen kan spåras till förstaspråket. (Mitchell & Myles 1998:30)

3.2 Undvikande

Zobl (1982:175–177) undersökte hur ett spanskt och ett kinesiskt barn använde artiklar på olika sätt när de lärde sig engelska. Kinesiska saknar föreställda artiklar som *the* i engelskan

och det kinesiska barnet undvek därför den artikeln och använde istället *this*, som i *this airplane* och *this bike*. I spanska finns artiklar motsvarande *the* och det spankstalande barnet hade därför inga större bekymmer med att använda den artikeln i engelska. Detta visar att avsaknaden av vissa element i förstaspråket gör att man kan tendera att undvika dessa i det nya språket.

3.3 Transfer vid läsförståelse

År 1986 genomförde Sundqvist (opublicerad artikel, refererad i Ringbom 1987:80) en undersökning i Finland där han jämförde läsförståelsen hos svensk- och finsktalande 12-åriga barn. De 41 finska eleverna hade läst engelska i tre och ett halvt år medan de 64 svenska eleverna hade läst engelska i endast ett och ett halvt år. Trots mindre undervisning för de svenska barnen presterade de något bättre i testen där de skulle översätta understrukna ord i en engelsk text till deras förstaspråk. De svenska barnen hade ett genomsnittligt resultat på 57.9% korrekta svar medan de finska barnen hade ett genomsnitt på 53.9%. Ett kompletterande läsförståelsetest där eleverna skulle vara på enkla frågor om testet visade liknande resultat: de svenska barnen hade ett genomsnitt på 74.3% jämfört med 67.1% för de finska barnen.

Resultaten visar att, åtminstone för läsförståelse i de tidigare stadierna av inläringen, ett till inläringsspråket närbesläktat förstaspråk innebär en större fördel vid inläringen gentemot ett högre antal undervisningstimmar.

3.4 Skillnader mellan svenskars och finnars språkförståelse

Håkan Ringbom (1987:80–81) har gjort en undersökning bland elever som lär sig engelska i Finland. Han undersökte skillnaden på språkförståelsen mellan svensktalande och finsktalande elever. Till material använde han resultaten från de årliga National Finnish Matriculation Examination in English under perioden mellan 1974 och 1985. Varje år presterade de svensktalande eleverna betydligt bättre än de finsktalande eleverna i både läsförståelse och hörförståelse. Resultaten visade även att de svensktalande har större fördel gentemot de finsktalande när det gäller hörförståelsen än läsförståelsen.

4. Metod och material

Jag har valt att göra en kvalitativ undersökning. Med detta menas ett få antal informanter men desto bättre förståelse för dem och mer djupgående svar. Nackdelen med en kvalitativ undersökning är att det blir svårare att generalisera och dra konkreta slutsatser från resultaten, men å andra sidan kan man gå in mer på djupet i problemen (Lagerholm 2005:28–29). Anledningen till att jag valde en kvalitativ metod är att jag vill få en bättre förståelse för olika orsaker som kan ligga bakom språksvårigheter. Detta skulle kunna vara ett första steg till att i framtiden göra en större kvantitativ undersökning för att bättre kunna se samband och få precisa resultat.

4.1 Enkäter

Jag har valt att skicka ut en enkät för att ta reda på vad informanterna själva tror om sina svårigheter i svenska. Detta för att jag ska kunna utforma språkstestet till att testa det som eleverna upplever att de har svårt för och på så vis se om de har rätt i sina antaganden. Dessutom ger enkäten möjligheten att undersöka om elever med samma förstaspråk nämner samma svårigheter eller om de skiljer sig åt, och om de skiljer sig från vad elever med andra förstaspråk svarar. Jag valde enkätform för att lättare kunna nå ut till informanterna och för att inte behöva vara begränsad till en geografisk plats. Nackdelarna med en enkät är att det är svårt att ställa följdfrågor, det finns risk för att informanterna missuppfattar frågan samt att svaren kanske inte blir lika uttömmande. (Ejlertsson 1996:11) Är man dock medveten om detta går det att kringgå dessa problem när man utformar enkäten. Enkäten är skriven på engelska, då informanterna med största sannolikhet inte är på tillräckligt hög nivå för att kunna förklara grammatik och språkproblem på svenska och därför inte kommer att kunna svara utförligt på frågorna.

Enkäten skapades i google documents för att den lätt ska kunna skickas ut till informanterna genom en länk. Det ger också fördelen att få svaren i en färdig uppställning. Enkäten består av 11 frågor varav 6 är bakgrundsfrågor för att få reda på informanternas sociala bakgrund och tidigare erfarenhet av språkinlärning. Övriga frågor gäller språksvårigheter i svenska, motivation samt påverkan av första- och andraspråk. Samtliga frågor kräver fria svar för att informanterna med egna ord ska kunna beskriva sin

språksituation. Jag övervägde att ge ett antal svarsalternativ på frågorna om svårigheter i svenska för att försäkra mig om att jag får relevanta svar, men valde att istället låta informanterna själva fundera ut vad de har svårt för. Detta ger en möjlighet att analysera även hur medvetna de är om sin egen språkförmåga och det är också större möjlighet att få fram olika svar från informanterna.

4.2 Informanter

Jag har valt att ha med informanter med tre olika förstaspråk: spanska, tyska och kantonesiska (kinesiska). Jag har själv vissa kunskaper i dessa språk och kan upptäcka eventuella språkdrag som förs över från dessa språk till svenskan. Språken är passande också eftersom de tillhör de olika språkfamiljerna germanska, romanska och sinotibetanska (www.sv.wikipedia.org), där tyskan är närmast svenskan och kantonesiskan mest olik svenskan. Vidare har jag valt att ha med tre personer med vart och ett av dessa förstaspråk, vilket ger mig ett antal på nio personer totalt. Tre personer med varje förstaspråk ger mig möjlighet att jämföra resultaten för dessa tre personer för att se om språksvårigheter verkligen har med förstaspråket att göra eller om det är olika för varje individ. Tyvärr gjorde en spansktalande aldrig den sista delen av undersökningen som består av ett språktest och därför hade jag bara två spansktalande att jämföra testerna med. Detta visar ytterligare en nackdel med mer än en enkät som skickas över mejl, då det kan vara svårt att få tag på informanterna mer än en gång.

Informanterna hittades på hemsidor för språkutbyten där de blev tillfrågade via mejl att ta del i denna undersökning. Hemsidor som användes var www.sharedtalk.com, www.livemocha.com och italki.com. En nackdel med detta sätt att få kontakt med informanter är svårigheten att fastställa vilken språklig nivå deltagarna ligger på. Det finns risk att de har kommit olika långt i sin inläring av svenska. Däremot är det stor sannolikhet att medlemmarna på dessa sidor är språkintresserade och motiverade att lära sig svenska, och även känner till svårigheterna bakom att lära sig ett nytt språk.

Åldern på informanterna varierar mellan 18 och 38 år, varav de flesta är i åldern 18–20 år. Det hade varit önskvärt om alla varit i ungefär samma ålder, men på grund av svårigheter att få tag på intresserade informanter fick jag nöja mig med detta. Sex kvinnor och tre män har tillfrågats och alla tre tysktalande är kvinnor, vilket återigen beror på det låga antalet intresserade informanter.

Flera av informanterna har redan studerat ett antal språk sedan tidigare och även dessa språk kan ha viss påverkan på inläringen av svenska. Detta kan givetvis medföra att det blir svårt att avgöra vilket språk som ligger bakom eventuell påverkan, men det ger samtidigt ett intressant perspektiv då de flesta undersökningar inom detta område har koncentrerat sig på andraspråksinläring genom förstaspråket.

4.3 Språktest

För att undersöka om informanternas uppskattning av sin språkförmåga stämmer överens med deras faktiska användning har jag valt att följa upp enkäten med ett språktest. Detta test har i den utsträckning det gått baserats på enkätsvaren för att se till att det som eleverna upplever är svårt i svenskan verkligen kan testas. Jag har även inkluderat frågor om sådant jag tror kan vara svårt i svenskan. Jag har utformat testet med inspiration från tester som jag funnit på hemsidorna www.transparent.com och www.folkuniversitetet.se. Testet består av 27 frågor och avslutas med en skrivuppgift där informanterna ska beskriva en resa de har gjort. Syftet med skrivuppgiften är att informanterna ska få producera en egen text där de behöver använda sig av tidigare språkerfarenheter och det är därför troligt att svårigheter och överföring från förstaspråk kan visa sig tydligare.

Följande språkdrag kommer att testas: kongruensböjning, prepositioner, ordföljd, futurumform (skillnaden mellan *ska* och *kommer att*), skillnad mellan riktning och befintlighet (*ut* och *ute*), genitiv (skillnad mellan *hans/hennes* och *sin*), konjugation (verb böjning) samt deklination (nomenböjning). Även språktestet skapades i google documents.

5. Resultat

I detta kapitel redovisas resultaten från undersökningen, först vad gäller enkätsvaren och sedan svaren på språktestet.

5.1 Enkätresultat

Här presenteras resultaten från enkäten. Först redovisas informanternas åsikter angående vad de tycker att de har svårt för i svenskan, sedan vad de har svarat på frågan huruvida de har haft någon hjälp från förstaspråket eller eventuella andraspråk.

5.1.1 Svårigheter i svenskan

För att ta reda på vad informanterna själva tycker är svårt i svenskan ställdes två frågor i enkäten om detta: dels vad som är svårt i svenskan i allmänhet och dels vad de tycker är svårt när det gäller svensk grammatik. Nedan presenteras resultaten av dessa frågor.

På frågan vad som är svårt i svenska språket i allmänhet svarade 8 av 9 informanter att uttal är svårast, medan en tysktalande svarade att svenskan är så pass lik tyskan att inget är särskilt svårt, men att hon ibland för över språkdrag från tyska till svenska. Här följer en uppställning av uttalsdrag som informanterna angav som särskilt svåra:

- En spansktalande tyckte att det är svårt att vissa bokstäver kan uttalas olika i svenskan medan de i spanskan alltid har samma uttal. Hon nämnde särskilt bokstaven *k*, och jag antar att hon syftar på skillnaden mellan *k* i *katt* och *k* i *kärlek*.
- En tysktalande nämnde uttal av långt *i* samt *r*.
- En kantonesisktalande svarade lång och kort vokal samt satsmelodi.
- En annan kantonesisktalande hade svårt för uttalet av *r* och *sj-ljud*.
- En tredje kantonesisktalande hade svårt att skilja mellan grav och akut accent, särskilt i dialekt.
- En spansktalande och en kantonesisktalande nämnde intonation.

- En spansktalande svarade att vokaler är svåra eftersom det inte finns lika många i spanska som i svenska, och att hon har svårt för att uttala *v* och *b* tydligt eftersom de är mer lika varandra i spanskan.

Förutom uttal nämndes flera andra språkdrag som svåra i svenskan. En spansktalande tyckte att det är svårt att skilja mellan *o* och *å* vid stavning. En tysktalande sa att småord så som *ju*, *nog* och *väl* är svårt, trots att sådana ord även finns i tyskan, fast i mindre utsträckning. En annan tysktalande nämnde prepositioner som extra svårt.

På frågan vad som är svårt när det gäller grammatiken gavs varierande svar. Följande språkdrag angav de spansktalande:

- En angav bestämd och obestämd form samt ordföljd.
- En svarade ordföljd, deklinationer samt att skilja mellan *en* och *ett*.
- En gav inget tydligt svar utan svarade att regler är svårast.

De tysktalande svarade på följande sätt:

- En svarade att det är ovant att ord i bestämd form böjs på slutet av ord istället för med föregående artikel, som i *kvinna – kvinnan*, att skilja mellan *hans* och *sin* samt att veta när man ska bilda passiv form med *-s* eller med *bli*.
- En tyckte att allt i svensk grammatik är lätt att lära sig.
- En har problem med syntax samt bestämd och obestämd form på substantiv och adjektiv.

Detta svarade kantonesisktalarna:

- Alla tre svarade att ordföljd är svårt, då den ibland skiljer sig från engelskan. Jag antar att de syftar på att subjektet kan komma efter verbet i svenskan (t.ex. *imorgon ska jag handla*) och placeringen av *inte* i bisats.
- En kantonesisktalande svarade ordböjning.
- En kantonesisktalande angav även genus, böjning i slutet av ord vid bestämd form, kongruensböjning samt verbböjning.

5.1.2 Första- och andraspråkspåverkan

Informanterna blev också tillfrågade om de tycker att de har någon hjälp från sitt förstaspråk när de lär sig svenska och på vilket sätt. Syftet med detta var att se vad de själva har för uppfattning om nyttan av sitt förstaspråk och om svaren skiljer sig även hos dem med samma förstaspråk. Jag frågade även om hjälp från andraspråk för att ta reda på hur mycket nytta det gör att kunna ytterligare ett språk när man lär sig ett nytt och för att kontrollera hur mycket erfarenhet av språkinläring informanterna har sedan tidigare.

När det gäller hjälp från förstaspråket svarade en spansktalande att hon inte har någon hjälp från sitt förstaspråk när hon lär sig svenska. Två spansktalande menade att spanska var till hjälp för att förstå ord i svenskan med samma ursprung som spanska ord. På frågan om de har haft hjälp från eventuella andraspråk svarade en spansktalande att engelskan varit till hjälp då många ord är lika fast uttalet är mycket olikt, en svarade att både spanskan och franskan har hjälpt vid uttal och att engelskan har hjälpt vid grammatik, och en svarade att andraspråk inte har varit till hjälp annat än för disciplinen.

Alla tysktalande tyckte att de har stor hjälp från sitt förstaspråk när de lär sig svenska. En svarade att uttalet är lätt i svenskan tack vare tyskan, två svarade att ordföljden är mycket lik den i tyskan bortsett från vissa undantag, och alla tre svarade att ordförrådet i svenskan och tyskan är likt. När det gäller andraspråk svarade en tysktalande att engelskan hjälper vid ordföljd, då den ibland är mer lik svenskans ordföljd än tyskans, och vid böjning av verb i dåtid, och att latin hjälper för att lära sig grammatik i alla språk. En tysktalande tyckte att engelskan och holländskan gör det lättare att förstå nya ord i svenskan. En tysktalande svarade: "I think in general it's easier to learn a new language, when you learned a language before, because then you know how to act when it's up to the 'learning process'. But often I mix languages - sometimes I speak swenglish oder spanglish." Det är intressant att när hon nämner att hon blandar språk råkar hon ibland infoga det tyska ordet *oder* 'eller', vilket ju är ett exempel på just kodväxling (blandning av språk, mer eller mindre omedvetet) (Einarsson 2009: 99-100).

Av de kantonesisktalande ansåg två att de inte har någon hjälp från sitt förstaspråk. En av dessa svarade att det beror på att svenska och kantonesiska tillhör olika språkfamiljer och att grammatik och ordförråd är helt olika. Den andra svarade att språken har olika skriftspråk, det är mycket mer ordböjning och grammatiken är svårare i svenska, och det är inte samma ordföljd. En kantonesisktalande tyckte att kantonesiska hjälpte till viss del vid uttal eftersom vissa vokaler är lika i språken. Jag kan tänka mig att han syftar på att det i kantonesiska finns

vokaler som någorlunda motsvarar bland andra vårt *o*, *å* och *ö*. Alla tre kantonesisktalande svarade att de har hjälp från engelskan när de lär sig svenska. En svarade att det beror på att det finns mycket språkmaterial för att lära sig svenska på engelska och att svenska och engelska har liknande personböjning. Två svarade att grammatiken är lik, en tyckte att tempusböjning är lik, och två svarade att de tillhör samma språkfamilj.

5.2 Resultat från språktest

Här presenteras resultaten från språktesten. Första delen av testet består av meningar på svenska där ett ord fattas som informanterna ska fylla i. I början får de fyra svarsalternativ till hjälp, sedan måste de själva fylla i rätt form av ordet som anges inom parantes. I den andra delen ska de skriva en kort text om en resa de har gjort, eller en resa de planerar att göra.

5.2.1 Spansktalarna

Av de två spansktalande som utförde testet var det bara en som gjorde några fel, både på första och andra delen av språktestet. Den personen fick resultatet 23 rätt av 27 på första delen. På fråga 1 som gäller kongruens svarade hon *den liten vit hund* istället för *den lilla vita hunden*. På fråga 21 som gäller imperativ skrev hon *öppnar* istället för *öppna*. Fråga 23 behandlar bestämd böjning och där svarade hon *ser du de där kvinnor* istället för *kvinnorna*. Sista felet var på fråga 24, där hon svarade *tander* istället för *tänder*.

På den andra delen gjorde en person åtta fel medan den andra personen skrev en helt korrekt text. Den första personen gjorde en del fel som verkar tyda på transfer från spanska eller engelska: *Jag och min pojkvän ska gå¹ till Cordoba på semestern* och *Jag hoppas att vi ska inte vara tråkiga för vi ska resa ensamma*. Att hon skrev *gå* istället för exempelvis *åka*, eller *resa*, kan bero på transfer från antingen spanska där man uttrycker det med *ir* eller engelska där man säger *to go*. När det gäller den sista meningen gissar jag att hon menade att skriva *vara uttråkade*, men har troligen gjort en direkt översättning från spanska *estar aburrido*. *Aburrido* betyder 'tråkig' på spanska, men tillsammans med *estar* betyder det 'vara uttråkad', ordagrant alltså 'vara tråkig'. Hon har även gjort två fel på ordföljd: *Där vi ska promenera* och *Jag hoppas att vi ska inte vara tråkiga* [...]. I den första meningen är inte

---

¹ Fetstil betecknar felaktig form.

verbet på andra plats som det bör vara i svenska. I den andra meningen har hon placerat *inte* efter verbet istället för *före* som det ska vara i bisats. I följande mening gjordes två fel: *jag är lite nervös för det är våra först resa samman*. Korrekt form hade varit *vår* istället för *våra* eftersom *resa* står i singular och inte i plural, och *tillsammans* istället för *samman*. I denna mening fanns det också två fel: *Vi ska träffa någona av hans vänner i Cordoba men jag har inte träffat de*. Här har hon skrivit subjektet *de* istället för objektet *dem*, och *någona* skulle kunna vara ett enkelt stavfel eller ett formfel.

5.2.2 Tysktalarna

Från de tysktalande fick jag blandade resultat på första delen av språktestet. De fick 26, 25 respektive 14 rätt av 27 frågor. Att resultaten var så olika misstänker jag beror på att den sista informanten var på lägre nivå i svenska än de övriga. En tyska gjorde bara fel på fråga 23 angående bestämd böjning där hon svarade *ser du de där kvinnor* istället för *kvinnorna*, utan bestämd form på *kvinnor*. Den andra tyskan svarade fel på fråga 1 där hon svarade *den liten vita hunden*, istället för *den lilla vita hunden* och har alltså inte bestämd form på *liten*, samt på fråga 16 där hon skrev *springde* istället för *sprang*. Den tredje tyskan svarade fel på följande frågor: på fråga 1 svarade även hon *den liten vita hunden*. På fråga 2 svarade hon *dina vänner är många trevliga* istället för *mycket trevliga* och har alltså valt ett räkneord för antal istället för grad. På frågorna 3 och 11 svarade hon *min lillebror älskar hans nalle* istället för *sin* respektive *han gillar verkligen hans katter* istället för *sina*. I dessa fallen innebär det syftningsfel, då *hans* uttrycker att det är någon annans nalle och katter det gäller och inte subjektets i meningen. På frågorna 14 och 15 valde hon fel tempus och skrev *ska du inte ät lite* med imperativform på *äta* istället för infinitiv samt *jag har köpt en ny dator i måndags* istället för *köpte*. I svenskan används preteritum när något inte skedde för så länge sedan, vanligtvis tillsammans med en tidsangivelse (Lär dig svenska). Att hon valde pluskvamperfekt istället för preteritum kan bero på att pluskvamperfekt används mer i tyskan än i svenskan. På fråga 16 skrev hon *springde* istället för *sprang* och har alltså böjt det oregelbundna verbet *springa* på ett regelbundet sätt. På fråga 17 skrev hon *skrek inte på mig* med preteritum *skrek* istället för imperativ *skrik*, samt på fråga 18 skrev hon *har du inte saalde bilen* istället för *sålt*. Den dubbla *a*-stavningen skulle troligtvis motsvara det svenska *å*-et. På fråga 21 skrev hon presens *öppnar fönstret är du snäll* istället för imperativ *öppna*. På fråga 22 valde hon fel deklination och skrev *häster* istället för *hästar*. På fråga 26 skrev hon

vilka är dina favoritfärg där pluralböjningen saknas på ordet *färg* och på fråga 27 skrev hon *räck upp hand* utan bestämd form på *hand*. Av dessa resultat från första delen av språktestet kan man konstatera att de tysktalande framför allt gjorde fel på frågor om kongruens och konjugation. Det var också förvånansvärt få fel som var gemensamma för flera av de tysktalande. Faktum är att det inte fanns ett enda fel som var gemensamt för alla tre informanter.

På den andra delen gjorde de tysktalande 5, 8 respektive 3 fel. En valde fel preposition och skrev *I juni var jag i England med min engelskkurs av skolan i en vecka*. I en text saknades verbet *vara* på två ställen: *vilket jag tyckte väldigt bra* och *Jag tyckte resan väldigt intressant*. Samma person valde fel genus och skrev *och man kunde prata med engelsk folk* istället för *engelskt*. Det förekom några stavfel i alla texter, varav ett såg ut att ha viss influens från tyskan eller engelskan då hon skrev *warmt* istället för *varmt*. Två personer har valt fel tempus och producerat meningarna *Nästa år i sommar kommer jag att resa till Spanien*, där det även förekommer ett stavfel eller formfel, *Förra vecka har jag varit i Lappland* som återigen verkar tyda på influenser från tyskan, samt *och efter det till Madrid för att gör rundturer* där det saknas infinitivböjning efter böjt verb. Två har valt fel deklination och skrivit *kvällerna* istället för *kvällarna* och *dager* istället för *dagarna*. En gjorde ett konjugationsfel och skrev *taler* istället för *talarna*. En gjorde fel på skillnaden mellan bestämd och obestämd form på substantiv och skrev *maanga älgarna* istället för *många älgar*. En mening ser ut att ha viss påverkan från tyskan när det gäller meningsuppbyggnad: *När jag var den sista gången i Spanien. Das letzte Mal* är ett vanligt uttryck i tyskan medan vi i svenskan gärna säger *sist*. I denna andra del av språktestet var det också förvånansvärt olika fel som gjordes. Inte heller här fanns språkfel som var gemensamma för alla tre tysktalande.

5.2.3 Kantonesisktalarna

På första delen av testet fick de kantonesisktalande resultatet 24, 21 samt 20 rätt av 27 frågor. En av informanterna svarade fel på en kongruensfråga (*den lilla vita hunden*) och svarade istället *den lilla vita hund*. Två svarade fel på frågor om prepositioner. Det fanns två frågor om detta i testet och intressant var att båda svarade fel på en av dessa frågor och klarade den andra, och de svarade fel på olika frågor. Alla tre gjorde ett fel på frågor om deklination. Två svarade *häster* istället för *hästar* på fråga 22 och en svarade *färgar* istället för *färger* på fråga 26 samt *tander* istället för *tänder* på fråga 24. Felet på fråga 24 skulle dock

kunna bero på stavfel snarare än fel böjningsform, då *ä* kan vara svårt att skriva på ett kinesiskt tangentbord, men det troliga är snarare att informanten inte kände till att det sker ett vokalskifte i pluralböjningen av *tand*. Två svarade fel på frågor om tempus, där en svarade *köper* istället för *köpte* på fråga 15, och en svarade *kommer jag att* istället för *ska jag* på fråga 5. Två informanter svarade fel på fråga 18 om konjugation. En av dem svarade *säljat*, som är böjt efter första konjugationen istället sålt som följer andra konjugationen, och en svarade *säljt*, som är böjt efter rätt konjugation men utan vokalskifte (www.sv.wikipedia.org). Alla tre svarade fel på frågor om bestämd böjning. På fråga 23 svarade en *kvinnor* och en svarade *kvinnan* istället för *ser du de där kvinnorna*. På fråga 27 svarade en *räck upp hand* istället för *handen* utan bestämd form på *hand* och en svarade *din hand*, vilket också är grammatiskt korrekt och kan bero på att informanten tolkade frågan på ett annat sätt och detta fel räknades därför inte med. En informant svarade fel på fråga 10 och svarade *du får inte gå ute ikväll* istället för *ut*. Här gäller felet regeln om riktning och befintlighet i svenska, där *ut* uttrycker riktning och *ute* uttrycker befintlighet. Dessa resultat visar att kantonesisktalarna framför allt har svårt för deklinationer, konjugationsböjning och bestämd böjning av substantiv.

På andra delen där informanterna skulle skriva en text om en resa gjorde de 3, 8 respektive 6 fel. En skrev aningen fel ordföljd: *Jag väljer Sverige eftersom jag har aldrig varit där*. I bisatser är det bättre att placera tidsadverb före det finita verbet i svenskan. Två skrev fel preposition och i två texter saknas preposition: *Städerna vi vill resa är* samt *Vi ska simma och trivas solsken*. I en text saknas reflexiv form: *Jag vill resa till Sverige för jag har lärt svenska för tre år*. Här var det också fel preposition, då han troligen menade *i tre år*. Två gjorde kongruensfel: *Min familj vill åka till en plats som är varmt* samt *Hoppas den här resa kommer bli spännande och lycklig*. I den sista meningen fanns även ett stavfel på ordet *spännande*. En gjorde fel på bestämd och obestämd form: *Det är vintern nu*. Två valde fel form av futurum (*kommer att/ska/presensform*): *Jullovat ska komma* samt *Jag kommer att åka till Sverige*. En gjorde konjugationsfel: *promenara*. En skrev fel genusform: *Sverige är en intressant land*. Slutligen skrev fel på tempus då det ska vara infinitivform och inte presens efter finit verb: *Men jag vill vet mycket om Sverige*.

6. Analys och diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att ta reda på vad som är svårt i svenskan och om folk med olika förstaspråk har svårt för olika saker. Det är just svårigheter i språket som jag fokuserar på i denna analys och till viss del vad som kan vara orsaken till dessa svårigheter. Jag ämnar inte spekulera i till vilken utsträckning överföring från förstaspråk sker och vad denna överföring beror på, som det har varit stor fokus på i tidigare undersökningar.

6.1 Analys av enkätsvar

I enkäten ställdes frågan vad som är svårt i svenska språket i allmänhet. På denna fråga fick jag delvis varierande svar. Alla utom en informant svarade att uttal är svårt i svenskan. Några av informanterna nämnde särskilda uttalsdrag så som *r*-ljudet och *sj*-ljudet och dessa verkar vara gemensamma för flera av de tillfrågade oavsett vilket förstaspråk de har. Två av de kantonesisktalande och en spansktalande nämnde att de har svårt för intonation och accent i svenskan. Detta nämnde ingen tysktalande, vilket skulle kunna tyda på att de har lättare för detta i svenskan eftersom språken är mer lika. Dock är detta baserat på informanternas egna uppfattningar om sin språkförmåga och det är inte säkert att dessa uppfattningar stämmer överens med verkligheten.

Informanterna fick även svara på vad som är svårt med svensk grammatik. Detta ger en möjlighet att se hur medvetna de är om vilka fel de verkligen gör i svenska. I enkäten fick jag blandade svar. Somliga tyckte att de inte hade svårt för särskilt mycket i svenskan. Detta svar fick jag både från en tysk och från en kantonesisktalande, så det finns inget i denna undersöknings resultat som tyder på att det skulle bero på förstaspråket. Andra hade listat många element i svenskan som de hade svårt för. Vissa saker som informanterna hade sagt att de hade svårt för visade sig också i språktestet. En spansktalande hade till exempel svarat att hon har svårt för den omvända ordföljden i svenska. Detta var också något hon gjorde fel på två gånger i sin språktext och producerade meningar som *Där vi ska promenera*. Däremot var det vanligt att informanterna även gjorde fel på sådant de inte hade sagt att de har svårt för. Många hade till exempel svårt för kongruensböjning även om bara en informant hade sagt att han hade svårt för det. Vissa hade även sagt att de hade svårt för sådant som de inte gjorde fel på. Dessa avvikelser skulle kunna bero att de moment som de är vet att de har svårt tänker de

mer på när de skriver, medan de inte fokuserar så mycket på sådana moment som de är omedvetna om att de gör fel på. Informanterna var mest medvetna om att de har svårt för skillnaden mellan bestämd och obestämd form samt ordföljden. De grammatiska element de var minst medvetna om att de har svårt för var kongruensböjning, deklinationsböjning, prepositioner, samt val av tempus, till exempel när man ska använda preteritum eller pluskvamperfekt och skillnaden mellan *kommer att* och *ska*.

Vissa av informanterna var till viss del medvetna om att de överför från sitt förstaspråk. En spansktalande skrev så här: "it's also hard for me to pronounce some vowels, because my mother tongue has fewer than Swedish and also when I talk to natives they don't understand me quite well cause I say the 'v' as a 'b', they're both bilabial for me." Det fanns också en del i språktexterna i språktestetets andra del som skulle kunna tyda på transfer från förstaspråket till svenskan. En spansktalande skrev till exempel *Jag och min pojkvän ska gå till Cordoba* som skulle kunna bero på engelskans *go* eller spanskans *ir*. En kantonesisktalande skrev *Städerna vi vill resa är Stockholm, Göteborg och Dalarna*. I denna mening fattas prepositionen *till* och det skulle kunna bero på att i kantonesiskan kräver inte verbet *att resa* någon preposition. Det finns inget i resultaten som tyder på att talare av ett språk skulle överföra mer än talare av ett annat språk, men det är också svårt att avgöra hur mycket av felen som beror på interferens från förstaspråket eller hur mycket hjälp informanterna har fått av sitt modersmål, så kallad positiv transfer.

Enkätsvaren visade inte att talarna av olika språk skulle ha svårt för olika saker. Många hade nämnt samma svårigheter oavsett förstaspråk, till exempel svårigheter för omvänd ordning, genus samt skillnad mellan bestämd och obestämd form. Svaren hos personer med samma förstaspråk visade också stor variation. Det enda svar som var gemensamt för talare av samma förstaspråk var kantonesisktalarna som alla hade sagt att de har svårt för omvänd ordföljd i svenska, men då detta var något som var gemensamt även med talare av andra språk visar detta inte på att kantonesisktalarna har svårt för andra saker än spansktalarna och tysktalarna. Däremot skulle det kunna vara så att kantonesisktalarna har svårare för det än de andra med tanke på överensstämmelsen mellan svaren och att kantonesiska skiljer sig mer till syntaxen än vad spanska och tyska gör. Det är möjligt att en större undersökning skulle visa andra resultat än vad denna undersökning har visat och det vore intressant att utföra en sådan undersökning i framtiden.

6.2 Analys av språktest

Det gick inte se något tydligt mönster vad gäller felfrekvensen hos talarna av olika förstaspråk. Antalet fel verkar snarare bero på vilken nivå informanterna befinner sig på i svenska. Kantonesisktalarna hade ungefär samma antal fel på första delen av språktestet, medan resultaten varierade kraftigt hos de tysktalande. Hade man kunnat garantera att informanterna kommit lika långt i sin inläring hade det kanske varit lättare att dra några slutsatser om detta.

Informanter med olika förstaspråk gjorde många liknande fel i språktestet. Talare av samtliga förstaspråk hade svårt för kongruensböjning, imperativformer, deklinationer samt bestämd böjning av substantiv. Detta skulle kunna tyda på att dessa grammatiska moment är svåra i svenskan oavsett förstaspråk och kanske dessutom svårare än andra grammatiska moment. Det kan även bero på att vissa av dessa frågor var svårare än många andra och det visade sig också i att antalet fel på dessa frågor var större. Hälften av deltagarna i språktestet gjorde till exempel fel på fråga ett som testade kongruensböjning.

Det fanns vissa resultat som skulle kunna tyda på att vissa saker är svårare för talare av ett visst förstaspråk. I språktestets första del var det bara kantonesisktalande som gjorde fel på prepositionsfrågorna och alla tre gjorde även fel på prepositioner i sina texter. Det var bara i kantonesisktalarnas texter som det ibland saknades preposition. Detta och det faktum att prepositionssystemet är tämligen annorlunda i kantonesiska skulle kunna tyda på att kantonesisktalande har svårare för prepositioner i svenska än vad tysktalande och spansktalande har. Alla kantonesisktalande gjorde fel på frågor om deklination, medan bara en tysktalande gjorde fel på samma typ av fråga. Detta kan på samma sätt bero på att kantonesiska helt saknar substantivböjning. Det var bara en tysktalande som gjorde fel på skillnaden mellan *hans* och *sin*. Detta fel gjorde hon två gånger, men det beror troligen på att hon inte har kommit lika långt i sin inläring som de andra med tanke på hennes högre felfrekvens. Både spansktalande och kantonesisktalande gjorde fel på ordföljden i sina texter, men inga sådana fel hittades i de tysktalande texterna. Vissa fel gällde regeln att verbet ska vara på andra plats i meningen i svenska, som i *där ska vi promenera*, och vissa fel gällde placeringen av *inte* i bisatser. Det är möjligt att de tysktalande har större hjälp från sitt förstaspråk, särskilt när det gäller ordföljden i bisatser eftersom även tyska har en annan ordföljd i bisatser även om det inte handlar om placeringen av *inte*.

6.3 Diskussion

Enligt felanalysen kan man se vad varje inlärare har svårt för beroende på vilka fel han eller hon gör i inlärningspråket (se avsnitt 2.4 ovan om felanalys). Detta skulle mycket väl kunna stämma, med tanke på att några informanter gjort samma fel mer än en gång. Däremot fanns det även exempel på att talare har gjort fel på en fråga, men rätt på en annan fråga av samma typ. Detta visar att man inte kan följa felanalysens teori helt och hållet, åtminstone inte utan fler exempel. Att det skulle gå att avgöra vad talare har svårt för endast baserat på vilket språk han eller hon talar, som förespråkare för den kontrastiva analysen menar (se avsnitt 2.3), verkar heller inte stämma helt och hållet. Resultaten inom samma språkgrupper i den här undersökningen var så pass varierande att det skulle vara mycket svårt att kunna förutse några specifika språksvårigheter hos dessa personer. Jag hade väntat mig större likheter mellan talare av samma förstaspråk och större skillnader mellan talare av olika förstaspråk. Till exempel hade jag trott att det skulle var större skillnad mellan språkgrupperna när det gäller verbböjning, men resultaten var förvånansvärt lika. Det fanns ändå vissa saker som var gemensamma inom grupperna med samma förstaspråk och även saker som skiljde talare av olika förstaspråk åt, och dessa kunskaper är något man kan dra nytta av. Det man behöver vara medveten om är att det även finns många individuella skillnader och att språknivån har en stor påverkan på vad som är svårt i språket för tillfället. Av resultaten från denna undersökning skulle jag tro att det som har störst påverkan är språknivån, baserat på både antalet fel informanterna gjorde och typen av fel. Det fanns flera exempel på skillnader hos felen som informanterna gjorde som verkade hänga ihop med vilken nivå de befann sig på. En tysktalande som verkade vara på en lägre nivå än de andra tysktalarna gjorde till exempel fel på saker som ingen annan hade svårt för, och en spansktalande hade inte gjort några fel alls.

Enligt behaviourism-teorin (se avsnitt 2.2) beror transfer på de vanor vi har från regler i vårt förstaspråk och detta verkar stämma till viss del. I denna undersökning gjorde till exempel en kantonesisktalande fel på ordföljden och skrev *Jag väljer Sverige eftersom **jag har aldrig** varit där*, trots att han angett i enkätundersökningen att han är medveten om att han har svårt för ordföljden i svenska. Det faktum att han ändå har skrivit fel ordföljd skulle kunna bero på att han har svårt att bryta vanan från förstaspråket. Det är dock svårt att veta om alla fall av transfer beror på vanor eller om det i vissa fall kan bero på att personen inte har kunskap om vilken den korrekta formen är och istället väljer den enda form han eller hon känner till. Så skulle kunna vara fallet för den spansktalande som skrev meningen *Jag och*

min pojkvän ska gå till Cordoba. Det är möjligt att hon inte kände till att detta uttrycks med verbet *åka* eller *resa*, utan använde verbet *gå* som man gör i spanska.

Som framgick av Zobls undersökning (se avsnitt 3.2) kan språkdrag som inte finns i en persons förstaspråk komma att undvikas när denna person ska tala ett språk som innehåller dessa språkdrag. Jag hittade endast ett exempel som skulle kunna bero på undvikande. En kantonesisktalare hade valt att skriva *din hand* istället för *handen*. I kantonesiska böjs inte substantiven och *handen* uttrycks just *din hand*. Detta skulle alltså kunna bero på antingen transfer eller undvikande av substantivböjning. Bortsett från detta har jag sett flera exempel på att informanterna har använt sig av språkdrag som inte existerar i deras förstaspråk. Dock är det möjligt att undvikande av vissa språkformer är vanligare i spontant tal där man har större möjlighet att anpassa sitt språk efter sina egna förutsättningar än i ett språktest.

Till skillnad från Sundqvists och Ringboms undersökningar (se avsnitt 3.3 och 3.4) har jag inte valt att undersöka skillnader i språkförståelse hos talare av olika språk, utan istället om olika svårigheter visar sig i felen på ett språktest. Jag har därför inte hittat något som tyder på att talare av ett särskilt språk skulle ha lättare att förstå svenska än talare av andra språk. Däremot fanns det mer avancerade texter hos tysktalarna vilket skulle kunna bero på att de har hjälp av sitt förstaspråk, men då det även fanns exempel på mycket lättare texter hos tysktalarna verkar det i det här fallet snarare bero på språknivån hos informanterna.

Det var förvånansvärt många typer av fel som gjordes i språktestet, allt från prepositioner till kongruensböjning och detta tyder på att det finns många grammatiska moment som är svåra i svenskan. Vissa moment var däremot vanligare att man gjorde fel i och det skulle kunna betyda att dessa är särskilt svåra. Dessa moment var kongruensböjning, imperativformer, deklinationer samt bestämd böjning av substantiv.

6.4 Slutsatser

Syftet med denna uppsats var att undersöka hur stor påverkan vårt förstaspråk har vid inläring av ett främmande språk. Mina frågeställningar inför uppsatsen var:

- Vilka svårigheter stöter elever på när de försöker lära sig svenska?
- Har olika elever svårt för olika saker i svenskan?
- Kan dessa svårigheter kopplas till språkdrag i deras förstaspråk?

Resultaten visade att förstaspråket förvisso har en viss betydelse för vilka element som talare av olika språk har svårt för i ett nytt språk, men inte till den grad jag hade trott. Även andra aspekter visade sig vara viktiga, så som individuella skillnader och kanske framför allt språknivån. Det fanns dock exempel på skillnader på felen hos olika talare. Detta gällde framför allt kantonesisktalarna som hade större svårigheter med bland annat prepositioner och deklinationer. Dessa svårigheter skulle kunna kopplas till språkdrag i deras förstaspråk. Det fanns också flera exempel på överföring från förstaspråket till andraspråket hos talare av både tyska, spanska och kantonesiska. Informanterna hade svårt för många olika saker, men verkade framför allt ha svårt för kongruensböjning, imperativ, deklinationer samt bestämd och böjning av substantiv. Jag hade väntat mig större skillnader mellan språkgrupperna och även större likheter inom språkgrupperna, men kanske en större kvantitativ undersökning skulle kunna redovisa tydligare skillnader hos talare av olika språk.

7. Sammanfattning

Denna uppsats inleddes med ett kort inledningskapitel under vilket syftet med undersökningen och uppsatsens disposition togs upp. Syftet var att ta reda på om det finns några skillnader mellan vad talare med olika förstaspråk har svårt för när de lär sig svenska.

Det efterföljande teorikapitlet inleddes med en kort historisk genomgång av hur tankegångar inom andraspråksinlärning har utvecklats genom åren, och sedan togs teorierna transfer, behaviourism, kontrastiv analys samt felanalys upp. I kapitel tre presenterades fyra tidigare undersökningar inom ämnet transfer. Sedan redovisades undersökningens metod och material. Undersökningen bestod av två delar, en enkätundersökning och ett språktest. Enkäten skickades ut till nio informanter via e-post som hade tyska, spanska och kantonesiska som förstaspråk, tre talare av varje språk. De fick svara på 11 olika frågor bland annat om vad de själva tycker att de har svårt för i svenskan och om de känner att de har någon hjälp från sitt förstaspråk. Därefter fick informanterna fylla i ett språktest på två delar: första delen testade olika grammatiska moment och bestod av 27 frågor, i andra delen fick informanterna skriva en kort text om en resa de gjort.

I kapitel fem togs resultaten från undersökningen upp för att sedan analyseras i efterföljande kapitel. Resultaten visade bland annat att förstaspråket och tidigare kunskaper i andra språk inte är det enda som har betydelse för vilka svårigheter andraspråksinlärare möter. Även individuella skillnader och kanske framför allt språknivån spelar stor roll för vad som är svårt i ett andraspråk. Vissa skillnader på svårigheter gick dock att upptäcka hos de olika grupperna. Andra resultat gick också att utläsa från undersökningen. Informanterna verkade ha särskilt svårt för kongruensböjning, imperativ, deklinationer samt bestämd och böjning av substantiv i svenskan och flera av dessa var gemensamma för talare av alla tre språken.

Referenslista

- Dulay, Heidi & Burt, Marina 1974: Errors and strategies in child second language acquisition. *TESOL Quarterly* 8:2, 129-136
- Einarsson, Jan, 2009: *Språksociologi*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur
- Ejlertsson, Göran, 1996: *Enkäten i praktiken: en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur
- Ellis, Rod, 2003: *The study of second language acquisition*. 10 uppl. Oxford: Oxford University Press
- <http://sv.wikipedia.org/wiki/Konjugation> (hämtad 2012-01-05)
- http://sv.wikipedia.org/wiki/Sinitiska_spr%C3%A5k (hämtad 2011-12-05)
- <http://www.lardigsvenska.com/2011/12/datid.html> (hämtad 2012-01-05)
- Kellerman, Eric & Sharwood Smith, Michael, 1986: *Crosslinguistic influence in second language acquisition*. New York: Pergamon Institute of English
- Lado, Robert, 197: *Linguistics across cultures – applied linguistics for language teachers*. 10 uppl. Ann Arbor: The university of Michigan Press
- Lagerölm, Per, 2005: *Språkvetenskapliga uppsatser*. Lund: Studentlitteratur
- Linnarud, Moira, 1993: *Språkforskning för språklärare*. Lund: Studentlitteratur
- McLaughlin, Barry, 1987: *Theories of second-language learning*. London: Edward Arnold
- Mitchell, Rosamond & Myles, Florence, 1998: *Second language learning theories*. London: Edward Arnold
- Odlin, Terence, 1997: *Language transfer – Cross-linguistic influence in language learning*. 6 uppl. Cambridge: Cambridge University Press
- Ringbom, Håkan, 1987: *The role of the first language in foreign language learning*, Clevedon: Multilingual Matters Ltd
- Zobl, Helmut, 1982: A direction for contrastive analysis: the comparative studies of developmental sequences. *TESOL Quarterly* 16, 169-183

Bilaga 1

Enkätfrågor

Please leave thorough answers and fill in your own opinions. I will not reveal any information about you!

*Obligatorisk

1. Are you male or female *

Male

Female

2. What is your age? *

3. What is your level of education?*

4. What is your first language? (mother tongue) *If Chinese, please specify what dialect

5. What languages do you know? *To at least intermediate level

6. What is your motivation for learning Swedish? *For example goals, reasons, interest

7. What do you think is difficult in Swedish? *Anything about the Swedish language. You may mention more than one thing, but please write them in order of difficulty.

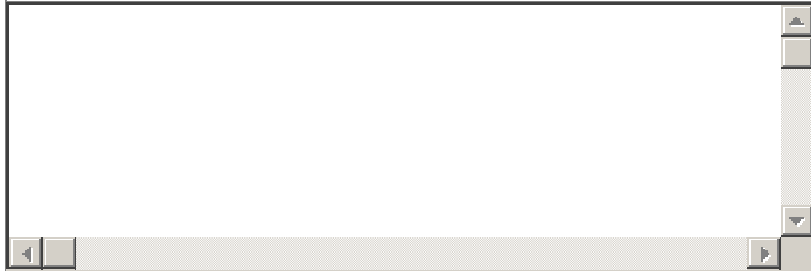
8. What do you think is difficult about the Swedish grammar? *You may mention more than one thing, but please write them in order of difficulty.

9. Do you feel that you have any help from your mother tongue? In what way? *If not, why is that?

10. Do you feel that you have any help from other languages you've learned? In what way? *If not, why is that?

11. What is your e-mail address? *This is so I can send the language test to you.

Submit

Bilaga 2

Språktest

*Obligatorisk

Your e-mail address *So that I can identify you

1. Jag såg _____ på gatan igår. *

A. den lilla vita hunden

B. den liten vita hunden

C. den liten vit hund

D. den lilla vita hund

2. Dina vänner är _____. *

A. mycket trevlig

B. många trevliga

C. mycket trevliga

D. många trevligt

3. Min lillebror älskar _____ nalle. *

A. hans

B. hennes

C. sin

D. sina

4. Bussen kommer _____ 10 minuter. *

A. i

B. på

C. runt

D. om

5. Efter jobbet _____ sova. *

A. ska jag

B. kommer jag att

- C. jag kommer att
- D. jag ska

6. Jag börjar jobba kvart _____ åtta. *

- A. över
- B. på
- C. till
- D. om

7. - Kommer du imorgon? - Ja, _____.

- A. det jag gör
- B. jag gör det
- C. det gör jag
- D. jag gör

8. Vilket _____ hus! *

- A. stor
- B. stora
- C. store
- D. stort

9. Jag tycker om _____ kläder. *

- A. röd
- B. rött
- C. röda
- D. röta

10. Du får inte gå _____ ikväll. *

- A. ute
- B. ut
- C. inifrån
- D. utifrån

11. Han gillar verkligen _____ katter. *

- A. hans
- B. hennes
- C. sin
- D. sina

12. Imorgon _____ hälsa på min kompis. *

- A. jag ska
- B. ska jag
- C. jag skulle
- D. skulle jag

Fill in the right form of the word in the brackets to complete the sentence.

13. Har du _____ mina nyckar? (se) *
14. Ska du inte _____ lite? (äta) *
15. Jag _____ en ny dator i måndags. (köpa) *
16. Igår _____ jag en runda. (springa) *
17. _____ inte på mig! (skrika) *
18. Har du inte _____ bilen än? (sälja) *
19. Erik brukar _____ till jobbet varje dag. (cykla) *
20. Vad _____ ni för mat i skolan igår? (få) *
21. _____ fönstret är du snäll. (öppna) *
22. Jag har två _____. (häst) *
23. Ser du de där _____? (kvinna) *
24. Tandläkaren fick dra ut två _____ på mig. (tand) *
25. Vilka _____ är inställda idag? (tåg) *
26. Vilka är dina favorit _____? (färg) *
27. Räck upp _____ innan du svarar! (hand) *

Writing exercise

Write a text about a trip you've made, or are planning to do. For example: what did you/will you do? Who did you go/are you going with? It doesn't need to be true. You may use a dictionary, but no translation program. Try to write at least five lines.

Submit